

SPRAWOZDANIE

komisyi prawniczej o petycyach miasta Lwowa (L. s. 867), Krakowa (L. s. 696), Bochni (L. s. 866), Wadowie (L. s. 868), Buczacza (L. s. 1272), Wieliczki (L. s. 1361) i Złoczowa (L. s. 1385) o powiększenie liczby posłów z miast, tudzież petycyi rektoratu szkoły politechnicznej we Lwowie (L. s. 320) o przyznanie rektorowi tej szkoły głosu wirylnego w Sejmie.

Wysoki Sejmie!

W ciągu tegorocznej sesyi sejmowej wniesiono do Wysokiej Izby następujące petycyje:

- 1) petycyja stoł. miasta Lwowa (L. s. 867) „o pomnożenie ilości reprezentantów do Sejmu z miasta Lwowa w szczególności i z miast kraju naszego w ogólności“;
- 2) petycyja stołecznego miasta Krakowa (L. s. 696) o pomnożenie liczby posłów z miast, a w szczególności o przyznanie miastu Krakowu prawo wybierania 4 posłów;
- 3) petycyje miast Bochni (L. s. 866) Buczacza (L. s. 1272) Złoczowa (L. s. 1385) i Wieliczki (L. s. 1361) o zmianę ordynacyi wyborczej sejmowej w tym kierunku, aby każdemu z miast podlegających ustawie gminnej z dnia 13/3 1859 L. 24 dz. u kr.. nadane zostało prawo wyboru osobnego posła na Sejm;
- 4) petycyja miasta Wadowie (L. s. 868) o wydzielenie tego miasta z kuryi wyborczej gmin wiejskich i przydzielenie go do kuryi wyborczej gmin miejskich;
- 5) petycyja rektoratu szkoły politechnicznej we Lwowie (L. s. 320) o przyznanie rektorowi tej szkoły głosu wirylnego w Sejmie.

Wszystkie te petycyje, które Wysoki Sejm komisyi prawniczej przekazał, poruszają kwestyę reformy wyborczej w kraju, wprawdzie nie w całej jej objętości, tak jak ona wszystkie unyśli nietylko w naszym kraju, ale i w całej monarchii obecnie zajmuje, lecz w jednym tylko kierunku, dla naszych stosunków i dla naszego społeczeństwa bardzo ważnym, mianowicie w kierunku pomnożenia liczby posłów z miast i głosów wirylnych w Sejmie.

Od długiego szeregu lat sprawa ta nie schodzi z porządku dziennego Wysokiego Sejmu; była ona bardzo często przedmiotem obrad w komisyi i w dyskusyi w Wysokiej Izbie, ale dotąd nie doznała merytorycznego załatwienia a dodatniego rezultatu tych obrad i rozpraw nie mamy.

Tylko co do kwestyi pomnożenia liczby posłów z miast Lwowa i Krakowa reprezentacyja Krakowa doszła do dodatniego rezultatu o tyle, że Wydział krajowy kilkakrotnie przedłożył Wysokiemu Sejmowi wnioski na pomnożenie liczby posłów ze Lwowa o dwóch, a z Krakowa o jednego i większość Wysokiego Sejmu nawet za

tymi wnioskami się oświadczyła, a tylko brak oznaczonego ustawą kompletu Sejmu — spowodował, że uchwała na razie zapasów nie mogła

Powody, które Wydział krajowy skłoniły do przedstawienia takich wniosków są tak jasne i przekonujące, że komisya prawnicza uważa za zbyt cenne na tem miejscu ponownie owe wnioski uzasadniać i wszystko to powtórzyć, co za nimi przemawia.

Przekonanie o potrzebie pomnożenia liczby posłów z miast wogóle, a z miast Lwowa i Krakowa w szczególności stało się prawie aksjomatem.

Ale na razie może komisya prawnicza zalecić tylko pomnożenie liczby posłów ze Lwowa o dwóch i z Krakowa o jednego, bo tylko co do tych dwóch miast przedstawił Wydział krajowy w ostatnich latach wnioski pozytywne uzasadnione odpowiednimi datami, Komisya prawnicza wskazuje na sprawozdanie Wydziału krajowego z dnia 25. września 1899 L. 23209 i sprawozdania komisji prawniczej z lat 1890 i 1893 w tym przedmiocie przedłożone i sądzi iż te sprawozdania usprawiedliwiają dostatecznie wniosek, aby Wysoki Sejm uchwalił załączone dwa projekta do ustaw, dążące do pomnożenia liczby posłów ze Lwowa i Krakowa.

Do innych miast, domagających się petycjami tu wyżej pod 3 i 4 wymienionemi o nadanie prawa osobnych posłów, komisya prawnicza nie znajduje się niestety w położeniu już teraz przedstawić wnioski merytoryczne, bo jakkolwiek komisya przekonana jest o potrzebie pomnożenia liczby posłów z miast, względnie przyznania znaczniejszym miastom prawa wyboru osobnych posłów, to nie można załatwić sprawy w ten sposób, że się przyznaje to prawo tylko tym miastom, które petycye wniosły. lecz odróbną reformą trzeba by objąć kraj cały i zbadać należycie, którym miastom kraju naszego i w jakiej mierze przyznać należy prawo należenia do kurji wyborczej miejskiej.

Tych badań komisya według natury rzeczy przeprowadzić nie może, dla tego trzeba dotyczące petycye odstąpić Wydziałowi krajowemu do zbadania i zdania sprawy, ewentualnie przedstawienia wniosku.

Co się tyczy zresztą petycei rektoratu szkoły politechnicznej we Lwowie, to wprowadzić dawniejsze wnioski Wydziału krajowego i komisji prawniczej obejmowały także pomnożenie głosów wirylnych w Sejmie, ale nie tylko dla szkoły politechnicznej, lecz także dla innego zakładu naukowego.

I tu więc nie można się ograniczyć li tylko na załatwienie wniesionych petycji, lecz należałoby zbadać, czy w ogóle wobec panujących prądów co do ogólnej reformy wyborczej mnożenie głosów wirylnych jest na czasie, i czyby nie należało może uwzględnić także i innych instytucji naukowych.

Kwestyi tej więc za dojrzałą do merytorycznego załatwienia uważać nie można.

Komisya prawnicza wnosi przeto:

- 1) Wysoki Sejm raczy uchwalić załączone pod. 1. ustawy;
- 2) Wys. Sejm raczy uchwalić:

Petycye miast Bochni (L. s. 865) Buczacza (L. s. 1272) Złoczowa (L. s. 1385) Wieliczki (L. s. 1361) Wadowic (L. s. 868), o pomnożenie liczby posłów z miast, tu dzież petycya rektoratu szkoły politechnicznej we Lwowie (L. s. 320) o przyznanie rektoratowi tej szkoły głosu wirylnego w Sejmie odstępuje się Wydziałowi krajowemu do zbadania i zdania sprawy na następnej sesyi sejmowej.

Lwów dnia 4 lutego 1895.

Przewodniczący

Dr. Weigel m. p.

Sprawozdawca

Fruchtman m. p.

I. U s t a w a

z dnia dla Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem, zmieniająca §. 3. statutu krajowego z dnia 26. lutego 1861 roku.

Zgodnie z uchwałą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem rozporządzam, co następuje:

Art. I.

Postanowienia §. 3. statutu krajowego z d. 26. lutego 1861 roku i ustawy z d. 20. września 1865 r., zawierającej dodatek do §. 3. statutu krajowego (Dz. ust. i rozp. kraj Nr. 22.) znoszą się.

§. 3 statutu krajowego ma brzmieć jak następuje:

§. 3. Sejm krajowy składa się ze stu pięćdziesięciu czterech członków, a mianowicie:

a) z trzech arcybiskupów lwowskich, księcia biskupa krakowskiego, dwóch biskupów przemyskich, biskupa tarnowskiego i biskupa stanisławowskiego. W razie wakującej stolicy arcybiskupiej lub biskupiej, administrator dycecezyi jest członkiem Sejmu krajowego;

b) z rektorów uniwersytetów krakowskiego i lwowskiego.

c) ze stu czterdziestu czterech posłów wybranych, a to:

I. czterdziestu czterech posłów z klasy wielkich posiadłości gruntowych,

II. z dwudziestu sześciu posłów miast w ustawie wyborczej wymienionych i izb handlowych i przemysłowych,

III. z siedmdziesięciu czterech posłów reszty gmin Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.

Art. II.

Ustawa niniejsza wchodzi w wykonanie od pierwszych po jej ogłoszeniu powszechnych wyborów do Sejmu.

Art. III.

Wykonanie tej ustawy polecam Mojemu Ministrowi spraw wewnętrznych.

II. U s t a w a

z dnia dla Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem, zmieniająca §. 3. sejmowej ordynacji wyborczej z dnia 26. lutego 1861 roku.

Zgodnie z uchwałą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem rozporządzam co następuje :

Art I

Postanowienie §. 3. sejmowej ordynacji wyborczej z d 26. lutego 1861 r. znosi się w jego obecnej osnowie i ma brzmieć jak następuje :

Lwów wybiera sześciu, Kraków czterech posłów, a każde z innych w §. 2. wymienionych miast po jednym.

Wszyscy do wyboru uprawnieni każdego miasta tworzą jedno ciało wyborcze.

Art. II.

Ustawa niniejsza wchodzi w wykonanie od pierwszych po jej ogłoszeniu powszechnych wyborów do Sejmu.

Art. III.

Wykonanie tej ustawy polecam Mojemu Ministrowi spraw wewnętrznych.
